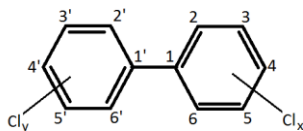

PCB i inomhusluft

- är det dags att fastställa riktvärden i Sverige?

Polyklorerade bifenyler (PCB) från byggvaror i svenska byggnader från 1950–1970 talet har visats kunna läcka ut i inomhusluften. Uppskattningar pekar mot att storleksordningen 10 000 till 100 000 byggnader i det svenska byggnadsbeståndet kan ha koncentrationer av PCB över danska och tyska riktvärden i inomhusluften.

Generell struktur av en PCB-molekyl.

Omkring en miljon byggnader i Sverige är uppförda under en period där byggvaror innehållande kemikalien PCB förekom. Fogmassa, golvmassa, färg, och kondensatorer i lysrör från perioden visats kunna innehålla stora mängder PCB. Från byggvarorna kan PCB läcka ut i inomhusluften i halter som anses oroväckande enligt danska, tyska, schweiziska och amerikanska myndigheter. För att bidra med underlag till svenska ansvariga myndigheter undersöktes bakgrunden till riktvärden för PCB i inomhusluften, och uppskattningar av antal byggnader i Sverige som kan ha koncentrationer över dessa riktvärden genomfördes. Tillsammans pekar fynden i studien mot att riktvärden för PCB i inomhusluften bör upprättas för att säkerställa svenskarnas hälsa.

PCB förekommer inte naturligt utan har blivit syntetiserat i stora mängder på grund av dess stabila och användbara egenskaper. Dessvärre gör även dessa egenskaper att PCB kan anrikas i djur och människor, och har visats kunna leda till allvarliga hälsoeffekter. Exponering av PCB har exempelvis kopplats till minskad födelsevikt, påverkan på BMI, cancer, ökad risk för ADHD, autism och lägre IQ.

Personer som uppehåller sig i kontaminerad inomhusluft kan bli utsatta för oroväckande mängder PCB. Uppskattningar av exponeringen genom inomhusluften i kontaminerade byggnader har visats kunna vara lika stor eller till och med större än exponeringen via maten, som idag är reglerad inom EU. Samtidigt påvisas toxiska effekter under djurförsök vid allt lägre doser av PCB, exempelvis vid doser som anses tolererbara för människor enligt WHO. De senaste årens forskning pekar mot att PCB i inomhusluften kan ha hälsomässiga följder, och människor verkar vara mycket känsligare mot PCB än tidigare trott.

PCB i inomhusluften kan vara utbredd i det svenska byggnadsbeståndet. I byggnader utan byggvaror innehållande PCB har koncentrationerna visats vara enstaka ng/m^3 , medan koncentrationer i kontaminerade svenska byggnader har uppmätts över 100 ng/m^3 . Inledande uppskattningar har visat att antalet byggnader med koncentrationer av PCB i inomhusluften över de tyska och danska riktvärdena...

- ❖ 300 ng/m^3 (riktvärde för rekommenderade åtgärder) kan vara i storleksordningen 10 000 till 100 000.
- ❖ 3000 ng/m^3 (riktvärde för rekommenderade akuta åtgärder) kan vara i storleksordningen 0 – 1000.

Det har också uppskattats att 2–5% av Sveriges befolkning vara utsatta för koncentrationer över 300 ng/m^3 i hemmet.

I Sverige har fogmassa och golvmassa innehållande PCB sanerats i vissa byggnadskategorier. Dessvärre garanterar saneringen inte att koncentrationer av PCB i inomhusluften sänks, och byggnadskategorin småhus kan anses undantaget saneringskravet. PCB i inomhusluften är därmed fortfarande en viktig fråga i Sverige, och fynden i studien bidrar med inledande underlag till ansvariga myndigheter som kan fastställa riktvärden i Sverige.